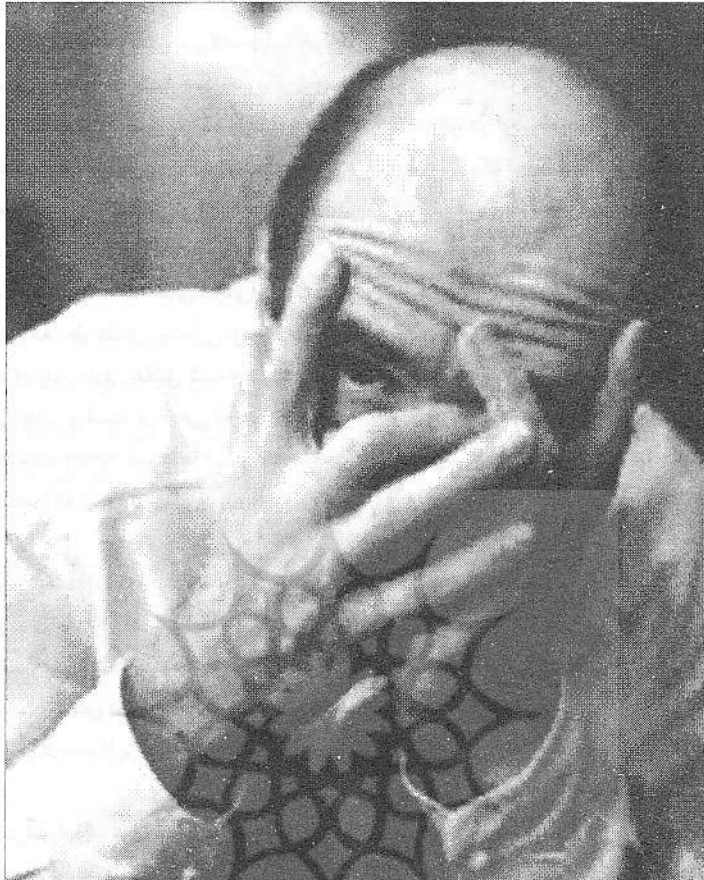

احوال یک استاد در زمان نامناسب

جنت مسلین • نیویورک تایمز

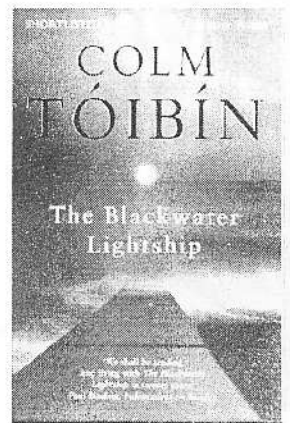
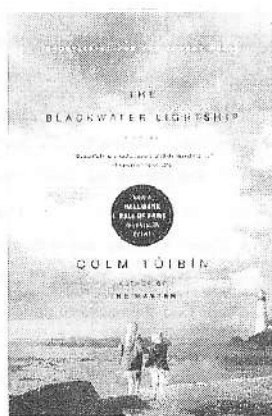
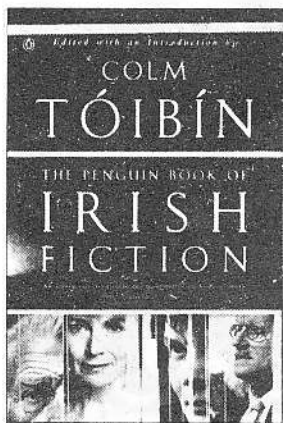
نوشته است. این به‌طور کلی آن قدر آسان و قابل بیان بوده که زندگی او فلش‌بک و پرسپکتیوی آماده و قابل تأمل و بازنگری نبوده است. اما «استاد» با اتخاذ یک تصمیم که بیشتر یادآور دوران خود نویسنده آن است تا دوران جیمز در یک زمان غیرقطعی و ناپایدار واقع می‌شود و تردید، پشیمانی و جاه‌طلبی را به عنوان قابل دسترس‌ترین و قابل فهم‌ترین احساسات جیمز انتخاب می‌کند، «استاد» در شیوه تصور دوباره یک گذشته ادبی از خلال فیلتر حالات و نگرش‌های زمان، به «ساعت‌ها» اثر «مایکل کایننگهام» شباهت دارد. این کتاب از این نظر که در حکم یک تأمل کاملاً آزاد بر آثاری نیست که به‌طور مسلم فرض می‌شود خواننده آن‌ها را بشناسد نیز، به «ساعت‌ها» شباهت دارد.

به این تلاش بی سابقه و ماندنی که در رمان جدید کالم تی‌بین انجام گرفته توجه کنید، کتابی که در موضوع و سبک، به‌طور جدی ادبی است. آقای تی‌بین در مواجه نمودن خواننده با نام «هنری جیمز» به‌عنوان مینا، جسارت بسیاری به خرج داده. او «استاد» را درباره افکار، تجربیات و نوشته‌های جیمز تدوین نموده و آن‌ها را از بین تمام وسعت آثار جیمز دست‌چین کرده است. او کار خود را بر جیمز، در یک مقطع زمانی خاص، در دوران میان‌سالی او متمرکز کرده؛ زمانی که از شکست تلاش‌هایش به عنوان نمایشنامه - نویس گریج شده و آرام آرام قوایش را برای شروع مجدد جمع می‌نمود. جلوتر، درست زمانی که شکل‌گیری داستان آغاز می‌شود، موفقیت‌های چشمگیر اواخر دوران کاری او مطرح می‌گردد.

به این ترتیب «استاد» بر آگاهی مسلم خانواده جیمز و ثروت آن، بر تاریخی آشوب‌زده، و بر متن آثار جیمز و حتی بر اطلاعات برگرفته از بیوگرافی او که جزئیات کوچک را نیز مشخص می‌کند متکی است. آقای تی‌بین به شخصیت‌های خاصی زندگی می‌بخشد، به‌ترتیب از پیشخدمت وفادار خانواده جیمز گرفته تا یک عضو جوان فامیل که محکوم به شکست و دارای جذبۀ جاهویی است و برای برخی از شخصیت‌های زن شناخته شده جیمز زنده است.

آقای تی‌بین با رمان‌های *The Wings Of The Dove*، *The Ambassadors* و *The Golden Bowl* که در مقطع زمانی کتاب، کارهای قریب‌الوقوع جیمز محسوب می‌شود و قرار دادن قسمت اعظمی از این رمان بین سال‌های ۱۸۹۵ و ۱۸۹۹، یعنی زمانی که جیمز حدود پنجاه سال داشت، از همان ابتدا دست به انتخابی جالب زده: ثبت دوره گذر به جای نگاه به گذشته و بررسی کل دوره زندگی. یادداشت‌هایی از جیمز وجود دارد که در سال ۱۹۱۶ در بستر مرگ

درباره وضعیت پراکنده شدن و لطمه دیدن خانواده جیمز در اثر جنگ داخلی و گناه جیمز است که با مشارکت مادرش همراه شده، از برخی توصیف‌های لغوی و بازی با کلمات این کتاب درباره این استاد که به‌طور کامل شکل گرفته، موثرتر است.

معاشرت‌های محتاطانه و آشوب‌زده جیمز با دل‌باختگان احتمالی هم فضایی برای آزادی عمل خلاقانه در اختیار آقای تُی‌بین قرار می‌دهد. او به‌طرز قانع‌کننده‌ای در توصیف جیمز به‌عنوان یک زندانی گرفتار نیاز او به پیگیری زندگی خصوصی یک نویسنده توفیق یافته است. در یک صحنه بسیار تکان‌دهنده کتاب، یکی از طرفداران، حیرت خود را از مقدار نوشته‌های جیمز بیان می‌کند. او می‌پرسد: «همیشه می‌دانستید که قرار است تمام این کتاب‌ها را بنویسید؟» و «اصلاً طرح تمام آن‌ها را در نظر نداشتید؟ هیچ‌وقت برای نوشتن تمام آن‌ها تصمیم نگرفته بودید؟»

جیمز انسانی این رمان به جای پاسخ دادن به این پرسش‌ها، برمی‌گردد و می‌رود: «نمی‌دانست چرا چشم‌هایش پر از اشک شده بود.»

بهترین راه قدردانی از «استاد» کنار گذاشتن هر بی‌اعتمادی نسبت به احیا و جان‌بخشی دوباره ادبی افرادی مثل «جیمز» است که زحمت صحبت کردن درباره امیال و آرزوهای‌شان را به خود نمی‌دهند. آقای تُی‌بین با ملاحظه تمام، خلاءهای مشخص زندگی جیمز را تعیین نموده و برای پرکردن آن‌ها شیوه‌هایی تخیلی یافته است. وی در داستان بزرگتر جیمز، پیروزی ادبی را به‌عنوان یک حسن دیده و نیروی نجات‌بخش هنر را برای بیان آن‌چه به‌طرز دیگری قابل بیان نیست مناسب دانسته است.

«هنری» در حالی که اتاق مطالعه‌اش را به یک مهمان نشان می‌دهد، می‌گوید: «از این جا قصه‌ها گفته می‌شوند، این‌جا مکانی محرمانه است، اما «استاد» سرانجام کلید آن را می‌یابد.

□

آقای تُی‌بین به این‌ها و دیگر چهره‌های دائمی زندگی جیمز، احساس گناه، گریز و آرزوی هم‌جنس‌گرایی را می‌افزاید، گاهی اوقات برای تأثیری تکان‌دهنده. «استاد» اطمینان دارد که از سوی دوستداران جیمز با استقبال فراوانی روبه‌رو می‌شود؛ درست با همان اطمینان که خوانندگانی را که کمتر به او علاقمند هستند به این نوع کتاب که در واقع در آن اتفاقات زیادی نمی‌افتد جذب خواهد کرد. چون آقای تُی‌بین خود را با جدیت به حوادث بسیار مستند زندگی جیمز متصل کرده، گاهی اوقات شیوه نگاه کردن به تفاوت‌های ظریف حرکات و اعمال کم اهمیت این استاد را تقلید می‌کند، و اغلب با صدایی که شباهت‌های ظرافت جیمز را با حالتی ارائه می‌کند که نفس انسان را بند می‌آورد.

این کتاب درباره «هنری» می‌گوید: «البته، عادت‌های او، اجتماعی و درحقیقت راحت؛ خواسته‌های او مؤدبانه، و خصیصه‌های فردی‌اش متین و ملایم بودند. در جایی دیگر می‌خوانیم که: «او عاشق روشنایی نزدیک غروب و طراوت هوای سرد بود. و به‌رغم تمام اعتراض‌هایش عاشق شب هم بوده. زبان آقای تُی‌بین گاهی حقیقتاً زیبا و گاهی تقلیدی است، در کتابی که پیوندی جذاب از بیوگرافی، داستان و کلام بطنی Ventriloquism است. اما انسان به سختی می‌تواند انتظار یک جیمز داستانی شده را که شبیه همین‌گویی یا جویس به نظر بیاید، داشته باشد.

«استاد» هرچیز دیگری که می‌خواهد باشد، اما کتابی است با زندگی خود آن. و حتی وقتی برای انگشت گذاشتن بر موضوعات کم اهمیت توقف می‌کند، نیروی حرکت کاملاً رو به جلویی دارد. موفقیت این کتاب جنبه‌های بسیار متفاوتی دارد، از مشکل رها کردن طرح‌ها و شخصیت‌های در حال حاضر کلاسیکی که در آن زمان تصادفاً به ذهن هنری خطور می‌کردند، تا پرش‌های شجاعانه، خطرناک و نامطمئن‌تر.

بهترین بخش‌های کتاب، ترکیبات خانواده گسترده جیمز و نقش «هنری» در ارتباط با دیگران را بررسی می‌کند. یک بخش از کتاب که بسیار عالی زنده شده و

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

جوایز و تقدیرها:

- The South Whittbread First Novel Award، ۱۹۹۰. فینالیست، برای کتاب The South
- The South Irish Times Irish Literature Prize for first Book، ۱۹۹۱. برای کتاب The South
- Encore Award، ۱۹۹۲. برای کتاب The Heather Blazing
- Waterstone's / Volove/ Esquire Non - Fiction Book Award، ۱۹۹۴. فینالیست، برای کتاب The Sign of the Cross: Travels in Catholic
- E.M.Forster Award، ۱۹۵۰.
- Ferro - Grumley Award for Lesbian and Gay Fiction، ۱۹۹۸. کتاب The Story of the Night
- Booker Prize for Fiction، ۱۹۹۹. فینالیست، برای کتاب The Blackwater Lightship
- International IMPAC Dublin Literary Award، ۲۰۰۱. فینالیست، برای کتاب The Blackwater Lightship
- Man Booker Prize for Fiction، ۲۰۰۴. فینالیست، برای کتاب The Master

